

רחוק זה בעצם קרוב

שימוש בחדרים וירטואליים מבוססים ועידות וידאו עם ילדי גנים בשגרה ובחירום

בחדרים וירטואליים מבוססי ועידות וידאו גם בשגרה, וכי ככל שנעשה זאת יותר ונרבה בתרגול, כך תהיה המערכת ערוכה טוב יותר ונוכל לתת מענה יעיל יותר ונכון יותר בזמן אמת.

במאמר הנוכחי ננסה לסכם ולהציג את אפשרויות השימוש בטכנולוגיות הללו ברוח הפדגוגיה מוטת העתיד וקידום מיומנויות המאה ה-21 בחירום ובשגרה.

דמות הבוגר/ת בעידן הדיגיטלי

משרד החינוך שואף לחנך ולהכשיר את בוגריו לחיים ולעבודה בעידן הדיגיטלי, וזאת באמצעות פיתוח ידע, מיומנויות וערכים. אחת המיומנויות הקוגניטיביות הנדרשות במאה ה-21 היא אוריינות דיגיטלית וטכנולוגית, שאותה חשוב לקדם כבר מגיל צעיר (OECD, 2018). מחברי המאמר אוריינות טכנולוגית דיגיטלית (משרד החינוך, 2018) מגדירים את האוריינות הדיגיטלית כמכלול המיומנויות, הידע ותהליכי החשיבה, המיועדים ליצירת תקשורת, ללמידה ולעבודה במרחב הדיגיטלי. מיומנויות אלו מאפשרות לאדם להשתמש באופן יעיל בטכנולוגיה לפתרון בעיות, תוך כדי הפעלת אמצעים אלקטרוניים או מכניים (ובכלל זה אמצעי מחשוב מגוונים). הכותבות מדגישות גם את החשיבות של פיתוח מיומנויות האוריינות הדיגיטלית והטכנולוגית כבר מגיל הגן.

חוברת "אוריינות טכנולוגית דיגיטלית",
משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/hrpzj>

מבוססות וידאו ואודיו, בחדרים וירטואליים. תחילת ההתנסות הייתה בזמן חירום, בעת התקפות הטילים על יישובי הדרום, והמשכה בעת משבר מגיפת נגיף הקורונה, בשל הפסקת הלימודים והמעבר ללמידה מרחוק. בשעת חירום מתחזק הצורך בנוכחות הגננת כדמות משמעותית, הן עבור הילדים והן עבור הוריהם, שנמצאים גם הם במצב דחק. אמצעי תקשורת יעיל, שיכול לתת מענה מיידי בזמן אמת ליצירת קשר איכותי עם כל ילדי הגן, היה נחוץ בעת שגונות בכל רחבי הארץ נדרשו לתת מענה רגשי וחברתי, תוך יצירת אינטראקציות במסגרות למידה שונות: מפגשי מליאה, מפגשים בקבוצות קטנות ומפגשים פרטניים.

ההתנסות בעת חירום ועוצמתה הרגשית של התנסות זו הביאה אותנו, צוות הלמידה מרחוק בגני הילדים, להבנה כי עלינו לקדם את האפשרויות לשימוש

העולם הטכנולוגי ההולך ומתפתח מביא עימו בשורות רבות, רוחות של שינוי וקדמה. טכנולוגיות התקשורת מרחוק הופכות נגישות לכל אחד ואחת מאיתנו, ואנו משתמשים בכלים טכנולוגיים בכל תחומי החיים, כל יום ולאורך כל היום. היכולות שלנו מתעצמות, ואנו יכולים ללמוד ולהתפתח, להישחק, להתנסות ולהגיע למחוזות שאליהם לא היינו מצליחים להגיע ללא אמצעים אלו. יחד עם זאת, רבים המקטרגים ומזהירים מיצירת דור של אנשים שיהיו מחוברים למסכים, שייפתחו לקויות חברתיות, חסכים בתקשורת בין-אישית וניכור. האם יכולה להיות גם דרך אחרת? דרך שבה ניתן יהיה לתת את הטכנולוגיה ליצירת קשרים חברתיים ייחודיים, כאלה שכולא השימוש באמצעים טכנולוגיים חדשניים לא היו נוצרים?

חיפוש מענה לשאלות אלו הביא אותנו להתנסות בפגישות אונליין פשוטות,

גם האגף לחינוך קדם-יסודי במשרד החינוך חרט על דגלו את נושא התאמת מערכת החינוך בגיל הרך למציאות החדשנית. על פי הספרות המקצועית של העשור האחרון, נראה שהשימוש באמצעים דיגיטליים בתהליך ההוראה והלמידה יעיל כבר בגיל הרך, וקיימות דוגמאות רבות להשפעתם החיובית של אמצעים אלו על התפתחותם הקוגניטיבית, הרגשית והחברתית של הילדים (ספקטור-לוי, 2012; פלוטוב, 2013). מתוך אמונה בחשיבות התאמת הידע למיומנויות ולערכים הנדרשים בעידן זה, שלאורם יתחנכו הילדים, פיתח האגף לחינוך קדם-יסודי את מודל הגן העתידי (תורג'מן, אלדרוקי פינאס וג'ראד, 2019). בבסיס המודל עומדת ההנחה כי הגן העתידי יתבסס על אמון ביכולתם של הילדים ושל צוות הגן ליזום, להוביל, ללמוד, לחקור וליצור את הגן שלהם, תוך אינטראקציה מיטבית ומתמדת בין כל השותפים. המודל כולל ארבעה עוגנים מרכזיים: ביטוי אישי, יזמות ויצרנות, קהילתיות ולמידה במרחבי החיים. מחברות המאמר הגן העתידי: להיות אני, להשתייך ולגלות עולם (תורג'מן, אלדרוקי פינאס וג'ראד, 2019) מפרטות כל אחד מארבעת העוגנים ומדגישות, כי מערכת החינוך הקדם-יסודית שואפת לבוגרים בעלי ידע, ערכים ומיומנויות בתחומי דעת שונים, תוך התאמה לעולמם של הילדים, לתחומי העניין שלהם, לצרכיהם ולדרישות המאה ה-21. הנחת היסוד היא כי למידה מתרחשת בכל זמן ובכל מקום, בהקשרים רבים בחיי הילדים והילדות ובמגוון סביבות ומצבים, ואינה מוגבלת רק למערכת החינוך הפורמלית.

מאמר "הגן העתידי להיות אני, להשתייך, ולגלות עולם", מירב תורגמן, דיאנה אלדרוקי פינאס, מיכל ג'ראד, עלון דע-גן 12, תשע"ט 2019

<https://qrqo.page.link/6FPM>

לאור המציאות של החיים בימי הסגר, משרד החינוך שם דגש משמעותי על פיתוח מודלים של למידה והוראה איכותיים באמצעות למידה מרחוק לצורך קידום שתי מטרות עיקריות: **אפקטיביות חינוכית** - לאפשר מערך חינוכי שלם, ככל האפשר, לתלמידי מערכת החינוך, ולוודא שהתלמידים ממשיכים ללמוד, להתקדם ולהתפתח מבחינת ידע, מיומנויות וערכים; **אפקטיביות משקית** - להקל על המשפחות השוהות בביתן בהתאם להנחיות הממשלה, לחזק את החוסן הלאומי ולאפשר להורים לחזור לשגרת העבודה ולמשק להשתקם מהר ככל האפשר. למעשה, מרחב החיים בשעת החירום הופך ממרחב ממשי (גן הילדים) למרחב וירטואלי (משרד החינוך, 2020).

כיתות וירטואליות מבוססות ועידת וידאו

בחיים הדינמיים והגלובליים של היום, ולאור המציאות בצל נגיף הקורונה, מתגבר הצורך בתקשורת מרחוק, מהירה ככל האפשר, שמסלבת וידאו ושמע. ישנן פלטפורמות מקוונות שמספקות שירותי ועידת וידאו (video conferences), וסמינרי רשת (webinars), המאפשרים חוויית תקשורת, המעצימה את שיתופי הפעולה ומגדילה את התפוקה המשותפת, וזאת ללא תלות במרחק בין המשתתפים. מפגשי וידאו מקוונים מאפשרים יצירת קשר בזמן אמת עם אנשים הנמצאים במרחק רב זה מזה. כל זאת, בצורה קלה וידידותית למשתמש, מכל מכשיר המחובר לרשת האינטרנט (מחשב, טאבלט, טלפון), ותוך אפשרות שיתוף מסך ושיתוף קבצים, השתתפות בצ'ט פרטי וקבוצתי, הקלטות בענן או הקלטה מקומית במחשב.

על מנת להשתתף בוועידת וידאו, בנוסף למחשב או מכשיר קצה אחר (טלפון, טאבלט) המחובר לאינטרנט, על המשתתפים להיות מצוידים במצלמת אינטרנט, מיקרופון ורמקולים או אוזניות. הניסיון הראשון בהפעלת כיתה

וירטואלית מבוססת ועידת וידאו עם ילדי גנים והוריהם בוצע כבר לפני כשנתיים, לאור התמודדות עם מצב חירום עקב מתיחות ולחימה בדרום הארץ. מיכל מסיקה דוידוביץ', מנהלת גן סיפן א' באשקלון, הייתה הראשונה ש'הרימה את הכפפה' ונענתה לבקשתנו לפתוח חדר וירטואלי עם ילדי גנה.

סרטון "זום זום הפתח"-שימוש בחדר "זום" וירטואלי לשמירה על קשר עם ילדי הגן והוריהם, בזמני חירום ושיגרה * הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qrqo.page.link/Yr6Ad>

בעקבות ניסיונה של מיכל, בתחילת שנת הלימודים תש"פ התקיימה במסגרת 'אקדמיה ברשת' סדרת מפגשים לגננות, **'לגעת מבעד למסך'**, במטרה להרחיב את הפעילות ולחשוף את ציבור המהנכים לחשיבות המכרעת שיש ללמידת דרכים ואמצעים לתקשורת מרחוק. במפגשים נחשפו מהנכים ומתחנכות של הגיל הרך לחוויית ההתנסות של מיכל, לצד הצגת ההיבטים הפסיכולוגיים והפדגוגיים של פתיחה, הפעלה וניהול חדר וירטואלי עם ילדים צעירים והוריהם.

'אקדמיה ברשת' היא תוכנית מטעם מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע במשרד החינוך, הדוגלת בשימוש בסביבות טכנולוגיות לצורך קיום מפגשים סינכרוניים, במטרה להפגיש תלמידים, הורים ואנשי חינוך עם מיטב המומחים ואנשי האקדמיה בכל תחומי הדעת, ולצד החשיפה לתחומי ידע שונים, לאפשר מענה על שאלות וניהול שיח פדגוגי בזמן אמת. בשידורים המוקלטים של התוכנית ניתן לצפות במרחב הפדגוגי של פורטל עובדי הוראה של משרד החינוך.

סדרת מפגשים מקוונים "לגעת מבעד למסך" מפגש מקוון בגן בחירום ובשגרה אקדמיה ברשת בגני ילדים, משרד החינוך

<https://qrqo.page.link/8j39j>

בנוסף, במרחב הפדגוגי של פורטל עובדי ההוראה ניתן למצוא גם מידע נרחב על פלטפורמות וסביבות המאפשרות מפגשים מסוג זה, ואף לצפות במדריכים מצולמים וכתובים, אשר עשויים לסייע בפתיחה, בהפעלה ובניהול כיתה וירטואלית.

יתרונות השימוש בוועידות וידאו בגיל הרך

לצערנו, במדינת ישראל, לא אחת שגרה הופכת באחת למצב חירום, שבו ילדים, שאף לפני רגע שיחקו בבטחה, שומעים אזעקות או התרעת צבע אדום וחווים רגעי לחץ. השגרה מופרת בפתאומיות, הילדים לא מגיעים לגן, לא יוצאים החוצה, נמצאים כל היום בבית, בצמוד למקומות מוגנים, לעיתים ישנים במקלטים או בממ"דים או מוקפים ממיטתם באמצע הלילה. לעיתים הם אף נאלצים לעזוב את ביתם ואת הוריהם, שנאלצים לצאת לעבודה. בזמנים כאלה, רבים חווים דאגה, חרדה ולחץ. ילדים עלולים לחוש את הקושי ביתר שאת, ולכן יצירת קשר עם אדם משמעותי, כמו הגננת, יכולה לסייע להם, ואף להוריהם, בהתמודדות זו. ואם עד לפני כמה חודשים חשבנו שהדבר היחיד שיכול לסגור את גני הילדים בישראל הוא מצב חירום ביטחוני, הנה באה המציאות וטפחה על פנינו, כאשר הלימודים בגני הילדים ובכל המערכת החינוכית הושבתו עקב הטלת מגבלות וסגר בעת התפרצות מגפת נגיף הקורונה בארץ ובעולם. במצב זה, קולות האזעקה אינם נשמעים, אך הילדים סגורים בבתיהם, המידע שאליו הם נחשפים לא תמיד מתוון, ולחלקם, לצערנו, גם הבית עצמו אינו בהכרח המקום הבטוח ביותר. במצבים אלה, השימוש בחדרים וירטואליים הוא

אחד הפתרונות הטובים ביותר ללמידה מרחוק וליצירת קשר מהיר ואיכותי עם ילדי עם ילדי הגן והצוות החינוכי.

מתוך ההתנסות בחדרים וירטואליים, הן בעת מצב חירום ביטחוני והן בתקופת נגיף הקורונה, עולות עדויות של הורים ומחנכות, המתארים את המפגשים הווירטואליים כחוויה המאפשרת חיבור וקשר קרוב ומשמעותי עם הילדים, למרות המרחק הפיזי, ותורמת רבות לטיפוח התחום הרגשי והחברתי של הילדים.

ההתנסות בחדרים וירטואליים מבוססת ועידות וידאו בגיל הרך מלמדת, כי ניתן ליצור תקשורת מהירה ויעילה מרחוק, הן ברמה האישית והן ברמה הקבוצתית, הן ברמת הגן והן ברמת האשכול. בניגוד לשיחת טלפון או לוועידת שמע, ועידת וידאו מאפשרת למשתתפים לא רק לשמוע, אלא גם לראות את שפת הגוף (לרוב, רק חלק הגוף הגלוי לעין המצלמה).

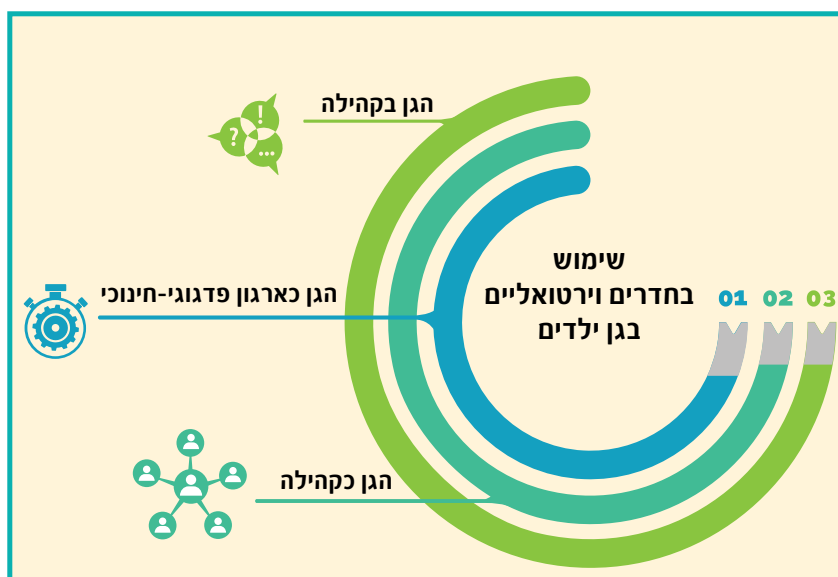
על פי פיאזה, ילדים צעירים אינם מסוגלים להבין שלאחרים אין את אותן השקפות, הבנות או ידע שיש להם עצמם (Crain, 2000). לכן, כאשר ילדים משוחחים בטלפון, הם עלולים להתקשות להבין שמי שנמצא בצד השני של הקו לא רואה את מה שמתרחש בסביבתם. מסיבה זו ניתן להניח כי שימוש בוועידות

וידאו עשוי לאפשר לילדים צעירים הבנה טובה יותר, ואף הבעת רגש טובה יותר. בנוסף, השימוש בסביבה דיגיטלית מבוססת שיחות ועידה בווידיאו עשוי לאפשר לילדים המתקשים להביע רגשות ומחשבות באופן מילולי להצטרף למשחק ולפעילות באופן חזותי-תנועתי.

כיתות וירטואליות יכולות לתת מענה מצוין למפגש משותף של הילדים והוריהם בזמן שהגן סגור. מטרות המפגש הן יצירת קשר ישיר, יצירת מצב של רוגע, ניסיון לנרמל את המצב וניסיון ליצור המשכיות לחיי היומיום. מצבי לחץ עלולים להחריף את תחושת הבדידות של הגננת ולהקשות עליה למלא את תפקידה. לפיכך, היערכות מקצועית וארגונית מוקדמת יסייעו לה לתפקד ביעילות בזמן אמת (גולדהירש, דשבקסי ועזריה, 2003).

להלן נציג דרכים אשר עשויות לסייע לגננת ולצוותי ההדרכה וההובלה ליעל את העבודה הפדגוגית והארגונית ולחזק את עוגן הקהילתיות על פי מודל הגן העתידי, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים לתקשורת מרחוק. נתייחס לשלושה מעגלים מרכזיים:

- הגן כארגון פדגוגי-חינוכי
- הגן בקהילה
- הגן כקהילה

הגן כארגון פדגוגי-חינוכי

ועידות וידאו (באמצעות שימוש בחדרים וירטואליים) יכולות לתמוך בניהול ובארגון פדגוגי ומנהלי של הגן ושל הצוותים הפדגוגיים. יתרון בכך שהן מאפשרות תקשורת ועבודה משותפת ויעילה גם מחוץ לשעות העבודה של הגן, בכל זמן שהוא נוח ומתאים לכל המשתתפים, ללא תלות במרחק:

★ ישיבות צוות - מנהלת הגן יכולה לנצל את החדרים הווירטואליים לקיום ישיבות צוות, ואף לישיבות של הצוות המורחב של הגן, מעבר לשעות הפעילות של הגן;

★ התייעצות עם צוות מסייע ותומך - ישנם מקרים שבהם זקוקה הגננת לייעוץ מהיר ככל האפשר, מכמה מומחים בו-זמנית (פסיכולוגית, יועצת וכדומה). לוח הזמנים של כל המשתתפים לא תמיד מאפשר פגישה פיזית בטווח הזמן הקרוב. במקרה כזה יכולה הגננת להציע לקיים פגישה בחדר וירטואלי, שבה יוכלו כל המשתתפים לדון יחד בסוגיות, לשתף במסמכים ולקבל החלטות משותפות;

★ תקשורת עמיתים - ניתן להשתמש בוועידת וידאו לתקשורת עם עמיתים לעבודה על מנת לשתף רעיונות ולדון בתכנים פדגוגיים או ברעיונות ניהוליים;

★ מפגשי פיקוח, מפגשי הדרכה ומפגשי אשכולות - מפקחות גני ילדים, מדריכות פדגוגיות וגננות מובילות יכולות לנצל את הסביבה הווירטואלית לעריכת פגישות עבודה ומפגשי הדרכה משותפים למספר רב של גננות, מה שעשוי לחסוך זמן נסיעות ולאפשר יצירת קהילה פדגוגית לומדת במהירות ובקלות;

★ מפגשי צוות עם מומחים - העשרת הידע של הצוותים הפדגוגיים הוא אחד הנושאים המרכזיים המעסיקים את צוותי ההנהלה הפדגוגית בכל הרמות. באמצעות ועידת וידאו ניתן

להזמין מומחה, שאין באפשרותו להגיע פיזית למפגש, ואף להקליט את כל ההרצאות. כך אפשר יהיה לצפות בהרצאות שוב ושוב, ולאפשר צפייה גם למי שלא נכח בהרצאה בשידור חי.

בזמנים הלא פשוטים של הפסקת הלימודים הפורמליים בצל מגפת נגיף הקורונה, צוותי חינוך רבים השתמשו בחדר וירטואלי לשמירה על השגרה, על הרצף הלימודי ובעיקר לשמירת הקשר עם הילדים ו'חיבוק' מרחוק. אינה לדין, מובילת תחומי מתמטיקה וטכנולוגיה באשכול הגנים יהלום בחולון, שיתפה אותנו בהתנהלות האשכול בתקופה לא קלה זו: "ישיבות צוות נערכו כאחת לשבוע בחדר הווירטואלי, בניהולה של המנהלת. הישיבות שימשו כמקום מפגש, לשיחה בין אנשים קרובים שלא נפגשו זמן רב ולהפגת מתחים. החדר הווירטואלי היה נפתח להתייעצות, מסירת הודעות, התלבטויות ושיתופים".

לכלל ילדי הגנים ביישוב. במהלך התהליך שקדו הגננות (מיה הורביץ, מיה לוי, מור סבג והגננת היוזמת, שיר וקנין) על הפקת הסרטון, עיבוד השיר וחלוקת המשימות לגננות. המשימה המורכבת דרשה פגישות תכנון ארוכות, שהתקיימו בחדרים וירטואליים. לאחר שהתגבשה תוכנית הפעולה הכינו הגננות טבלה שיתופית, ובה חלוקת השיר לקטעים והנחיות עבור כל קטע. כל גננת בחרה את החלק שלה בסרטון. חלק מהקטעים דרשו צילום סינכרוני בכיתה הווירטואלית וחלק בוצעו באופן עצמאי. לסרטון הערוך הוכנסו תמונות של כלל צוותי החינוך, כך שהיה בו ייצוג לכל הצוות, כולל סיעות וגננות משלימות. זו דוגמה מצוינת לשיתוף פעולה בין כל הנציגות של השדרה החינוכית בעיר: המפקחת, הגננות המובילות, היועצת וצוות הגיל הרך ברשות המקומית, כולם יחד התרגשו [מהסרטון](#), שהופץ בכל באר יעקב.

בעת מגפת נגיף הקורונה מצא צוות האשכול דרכים מגוונות ליצירת קשר עם הילדים ולהמשך הלמידה. אחת הפעילויות המרגשות ביותר הייתה יצירת סרטון בשיתוף ילדי האשכול, שבו הם הודו לצוותים הרפואיים. הסרטון נשלח למוסדות רפואה שונים בכל הארץ וזכה להערכה.

גם הגננת המובילה מור סבג וגננות האשכול שלה מבאר יעקב יצרו סרטון

הגן בקהילה

תקשורת עם מוסדות חינוך שונים ומרוחקים

ועידות וידיאו יכולות לקשר בין מוסדות חינוך שונים (גני ילדים ובתי ספר) ולאפשר תקשורת ושיתוף פעולה ללא תלות במרחק פיזי. בתוך דקות ספורות, ילדים מגנים שונים ביישוב, בארץ ואף מחוצה לה, יכולים ליצור קשרים ולפעול יחד מבעד למסך עם ילדים מגנים אחרים. הם יכולים לראות, לשמוע ולשוחח, ליצור קשרים חברתיים, לשתף מידע שימושי על ידי הצגת פעילויות ולהרגיש כאילו כולם נמצאים ממש באותו חדר.

טלי היא ילדה שלמדה בגן סיפן א' באשקלון, ועזבה את הגן בעקבות מעבר דירה לקיבוץ אור הנר. כמה ימים לפני עזיבתה פנתה טלי למיכל מסיקה דוידוביץ' הגנת ואמרה לה: "מיכל, אני לא דואגת שאני אתגעגע אליכם, כי ניפגש בחדר וירטואלי". רק שיחת טלפון קצרה הפרידה בין הרעיון למציאות. במהלך חודש מאי, לרגל יום העצמאות, ערכו ילדי שני הגנים של טלי (הגן הישן והגן החדש) מפגש משותף בחדר וירטואלי. הילדים שרו שירים ורקדו יחד. לרותי צרור, מנהלת הגן מאור הנר, ההתנסות בסביבה הווירטואלית הייתה חדשה לחלוטין, אך לאחר הדרכה קצרה היא הצליחה להתחבר בקלות וראתה במו עיניה את תרומתה הרבה של התקשורת מרחוק. טלי יצאה נשכרת הן מהחווייה והן מהחבוק הווירטואלי החם, אשר ללא ספק עזר לה להשתלב ביתר קלות ולעבור את הקושי הראשוני בגן החדש ובביתה החדש.

להביא את החוץ לגן הילדים

הטכנולוגיה מקרבת את הרחוק ועל ידי כך מביאה את 'החוץ' לתוך גן הילדים. דרכה, ניתן לחשוף את הילדים לבעלי חיים, חפצים, אנשים, סופרים, מומחים, נופים, פעילויות ומקומות שהם לא יכולים לחוות באופן אישי. הודות למשאבים מקוונים, הגנות יכולות לבקר עם ילדי הגן באופן וירטואלי בגני חיות, מוזיאונים לאמנות, ציוני דרך ועוד, ואפילו לסייר בחלל. הפעילות הווירטואלית יכולה להשלים את הלמידה בגן על ידי השתתפות באירועים וירטואליים המתרחשים לאחר שהסתיים יום הלימודים. למשל, לאחר שהגנת מלמדת על הכרזת המדינה, היא יכולה להזמין את הילדים ל'טייל' יחד עמה במוזיאון הווירטואלי של בית העצמאות מהמחשב האישי בביתם, וכך היא יכולה לתווך את הלמידה במוזיאון ולקשרה ללמידה שהתרחשה בגן. בחג הפסח, מור אגאין, מנהלת גן יובל בבת ים, מצאה דרך יצירתית להשתמש בחדר הווירטואלי: מור יצרה סרטון של סיפור החג, שבו החליפה את הרקע לתמונה של הפירמידות במצרים. לאחר שצפו בסרטון קיבלו הילדים משימות הקשורות לחג. לבסוף, הילדים הציגו את תוצריהם ושיתפו את כל ילדי הגן בחדר הווירטואלי. מור סיפרה כי תגובות הילדים וההורים היו נלהבות. כסיכום, ילדי הגן ומור ערכו את סדר הפסח בחדר וירטואלי.

ג'ולי קציר, גנת משלימה בגן חרוב ביבנה, והגר זידאן, מנהלת גן אלקיאת בבית ג'אן, קיימו מפגש בין-גני בחדר וירטואלי ושיתפו אותנו בהתנסות: "החווייה הייתה מרגשת מאוד לכולנו. במפגש הבוקר סיפרנו לילדים שהיום נפגוש חברים חדשים. עוררנו את סקרנות הילדים בעזרת שאלות: מה תרצו לשאול את האורחים? מה תרצו לספר על הגן שלנו? איזה שיר או דקלום תרצו ללמד או לשיר איתם? כך שהכל הגיע מהם". ילדי גן אלקיאת סיפרו על הגן שלהם ושאלו שאלות כדי להבין איפה בארץ ממוקם גן חרוב. ילדי גן חרוב סיפרו על הגן שלהם. ילדי גן אלקיאת שרו שיר בערבית, וילדי גן חרוב הקשיבו לשיר, תוך כדי תרגום של ג'ולי הגנת, והצטרפו לתנועות. גם ילדי גן סלעית במושב צופר שבערבה ומנהלת הגן, גילי פיינר, מנהלים מזה כשמונה שנים תקשורת באמצעות סביבה דיגיטלית חוצת-גבולות. ילדי גן סלעית יוצרים קשר עם גן 3A, בניהולה של ג'ודי בלומברג, בבית ספר ביאליק במלבורן, אוסטרליה. התקשורת נעשית באמצעות דואר אלקטרוני, חבילות שנשלחות בדואר וכמובן שיחות בחדרים וירטואליים, שבהן משתתפים ילדי הגן משני קצות כדור הארץ. המפגשים סובבים ברובם סביב תחומי עניין משותפים, חגים ועונות השנה. גילי משתפת: "עבורי זוהי הזדמנות מופלאה להיחשף לילדים במקום אחר, לדומה ולשונה בינינו, להיכרות עם יבשת שונה וייחודית ולחיבור היהודי המקשר בין הקהילות".

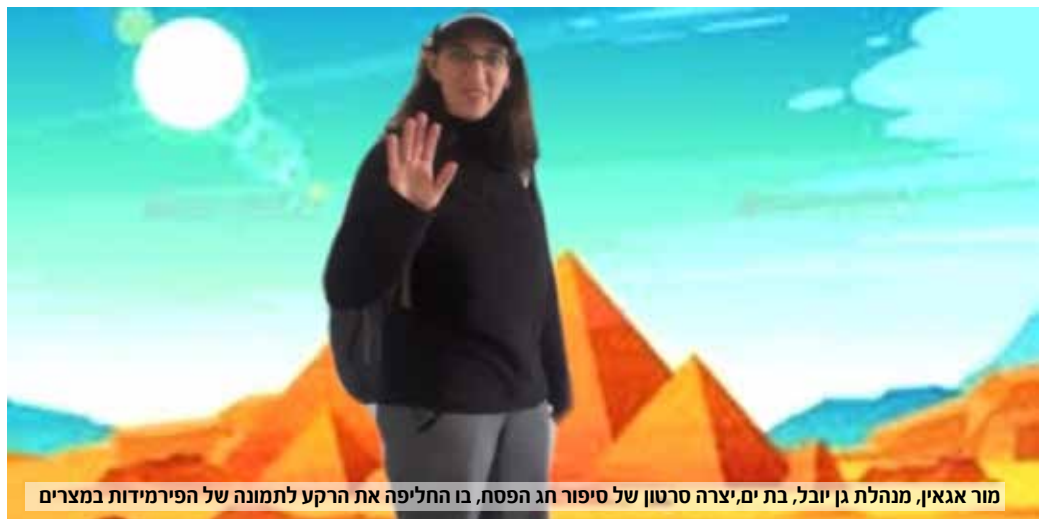

מלהתחפש ולהצטרף לחגיגה בגן באופן וירטואלי. משתפת אלכסנדרה רטינר, מנהלת הגן: "הייתה זו פגישה מרגשת, הילדות יכלו להראות את התחפושות שלהן וילדי הגן החמיאו להן וגם הציגו בפניהן את התחפושות שלהם".

סיפור מרגש נוסף שמענו ממכל מסיקה דוידוביץ', מנהלת גן סיפן א' באשקלון, אשר ניצלה את החדר הווירטואלי למפגש חווייתי עם ילדי הגן והוריהם בחופשת החנוכה. באותה תקופה נעדרה מהעבודה הסייעת של הגן, עופרה אברג'יל, עקב חופשת מחלה, והילדים התגעגעו אליה מאוד. במפגש הווירטואלי, הילדים התרגשו מאוד להדליק יחד את הנר השמיני של חנוכה, אך ההתרגשות הגדולה ביותר הייתה לראות את עופרה לאחר כשלושה שבועות שלא הגיעה לגן. מצדה, עופרה סיפרה בהתרגשות שהיא ממש הרגישה כאילו חזרה לגן, או כאילו הילדים הגיעו לביקור אישי אצלה בבית.

מפגשים עם ילדים והוריהם מחוץ לשעות הגן

כולנו יודעים כי החינוך לא מסתיים עם סיום יום הלימודים בגן, אלא ממשיך גם בבית. החדר הווירטואלי יכול לאפשר לצוות החינוכי לפגוש את הילדים ולהפגיש אותם זה עם זה גם מחוץ לגן. אפשר לזמן לילדים מפגשים חברתיים עם חבריהם, לסייר באופן וירטואלי בבתייהם של ילדי הגן ולהציץ לחדריהם, לפגוש את בני המשפחה ואפילו את חיות

מור אגאין, מנהלת גן יובל, בת ים, יצרה סרטון של סיפור חג הפסח, בו החליפה את הרקע לתמונה של הפירמידות במצרים

הגן כקהילה

תקשורת עם ילדים או אנשי צוות שאינם יכולים להגיע לגן מסיבות בריאותיות או אחרות

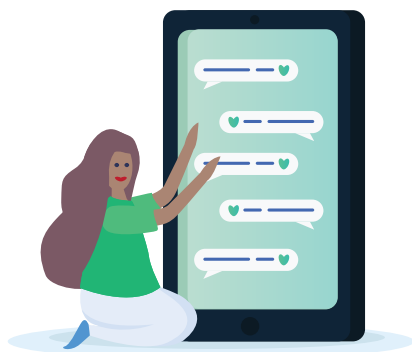
שימוש בטכנולוגיות מבוססות ועידת וידאו עשוי לתרום להפיכת הגן לקהילה חברתית ומאוחדת. הילדים יכולים להיפגש עם חבריהם מחוץ לשעות הגן או לפגוש חבר שעזב את הגן. לעיתים, עקב סיבה בריאותית, ילד או איש צוות אינם יכולים להגיע לגן. במקרים אלו מאפשרים החדרים הווירטואליים למי שלא הגיע לגן להצטרף לחוויה ולפעילות מרחוק, לפגוש חברים, ללמוד יחד ולחוות חוויות משותפות. בגן נרקיס בקיבוץ כרמיה, זמן קצר לפני פורים, נכנסו שתי ילדות לבידוד לאחר שחזרו מחו"ל, בהתאם להוראת משרד הבריאות, אך הבידוד לא עצר את הילדות

מפגשי ילדים עם מומחים מחוץ לגן

יתרון אחר של ועידת הווידאו במסגרת החינוכית הוא בכך שהיא מאפשרת לגנות להפגיש את הילדים עם אנשים ומקומות מחוץ לגן. טכנולוגיות תקשורת, כמו חדרים וירטואליים, מציעות מפגשים וירטואליים, שבהם ילדים והוריהם נפגשים מרחוק באופן סינכרוני ומשוחחים עם מומחים ממוזיאונים, אתרים היסטוריים, פארקים וכדומה. לדוגמה, ניתן לערוך מפגש עם סופר/ת, לבקר במקום העבודה של אחד ההורים ולהיחשף לתחום המקצועי שלו או ליצור קשר עם מומחים מתחומים שונים, וטרינר למשל. כל שעל הגננת לעשות הוא ליצור קשר עם אדם רלוונטי ולהזמין אותו להצטרף לחדר וירטואלי בלחיצת כפתור. במפגש וירטואלי מסוג זה יכולים הילדים לשוחח עם המומחה, לשאול אותו שאלות ואולי גם לספר על עצמם.

בחג החנוכה נערכה בעיר אשדוד הדלקת נרות עירונית לילדי הגנים במעמד ראש העיר יחיאל לסרי. אתי שפטוצלוב, מנהלת גן זמר ורכות תקשוב עירונית בעיר, בשיתוף עם נטע לב, מוביל תקשוב החינוך בעיר, יזמו פתיחת חדר וירטואלי והפעילו מרחוק את ילדי הגנים. כל משפחה התבקשה להכין מבעוד מועד חנוכייה, ולאחר הברכות שרו כולם יחד שירים והאזינו לסיפור. עבור ילדי הגן והמשפחות הייתה זו הזדמנות מופלאה לקחת חלק פעיל בברכת הדלקת הנרות עם ראש העיר, להכין לביבות עם המשפחות ולהעביר את התמונות לגננות.

המלצות פדגוגיות לתכנון מפגש מקוון בחדר וירטואלי עם ילדי הגן והוריהם

תכנון התוכן הפדגוגי, הזמנה למפגש ומדריך להורים

★ כדאי וחשוב לתכנן את המפגש הוירטואלי מראש. גם כאשר הכל מתנהל כשורה, חשוב להיות מוכנים. מפגש מתוכנן מראש והזמנה מוכנה יקלו בשעת האמת.

★ צלמו סרטון מזמין ו/או הכינו הזמנה עבור כל המשתתפים: ילדים, הורים ואולי גם סבא וסבתא. הוסיפו להזמנה מדריך כניסה לכיתה הוירטואלית. תוכלו להשתמש במגוון המדריכים המפורסמים במרחב הפדגוגי של פורטל עובדי הוראה של משרד החינוך. הכינו אמצעי המחשה ופעילויות. אם המפגש משלב פעילות עם אבזרים, בקשו מההורים להכין אותם מבעוד מועד.

★ תכננו את תוכן המפגש - ניתן לגוון ולבחור תכנים רבים: שירה משותפת, הקראת סיפור, משחקי אצבעות, משחקי חידות, משימות ועוד. רצוי

בחדר וירטואלי. כל הילדים התבקשו לשלוח לגנן ציור וברכה, והגנן ערך אותם ושלה סרטון לילד יום ההולדת. ביום ההולדת עצמו קבע צוות הגן פגישה בחדר הוירטואלי, שבה שרו כולם יחד, הילדים, ההורים והצוות, שיר בוקר, אירחו את עורבת, הבובה שמלווה את הילדים בגן במהלך השנה, הקרינו מצגת עם תמונות של ילד יום ההולדת וקראו

המחמד, שהילדים מגדלים בביתם. ניתן לחגוג יחד חגים, להדליק נרות חנוכה, או סתם לערוך מסיבת פיג'מות ולהקשיב לסיפור 'לילה טוב' מפי הגננת. מפגשים מעין אלו מחזקים את הקשרים בין השותפים, מחזקים את תחושת ה'ביחד' ויוצרים קהילה מחוזקת. הדבר הופך להיות משמעותי, ואף הכרחי ביותר, כאשר מדובר בשעת חירום.

לילדים סיפור מספריית פיג'מה (שלאחר מכן חולק לילדים בתאי הדואר). כל אחד מילדי יום ההולדת הציג את העוגה שלו, סיפר איך הוא חוגג בבית, הדליק נרות על העוגה וכיבה אותם (חלק זה נעשה כמובן בשיתוף ההורים). "המפגשים היו מרגשים ומצחיקים", משתפת אותנו עדי ניר גל, "ולאחר יום ההולדת הראשון שחגגנו כך, ילדים נוספים ביקשו לחגוג בדרך זו וכך עשינו. בסוף המפגש שלחנו לילדי יום ההולדת הקלטה של מפגש יום ההולדת שלהם".

בתקופת הפסקת הלימודים עקב מגיפת נגיף הקורונה, אחת החוויות הנפוצות ביותר, שבה התנסו לא מעט גננות עם ילדי גן, הייתה קבלת שבת משותפת. הגננות פנו להורים מראש וביקשו מהם להכין נרות, חלות וכוס קידוש עם מיץ ענבים וללבוש בגדים לבנים וחגיגיים, ממש כמו בגן. מספרת אתי שפטוצלוב, גננת גן זמר באשדוד: "כגננת התרגשתי מאוד לראות את כל ילדי הגן שרים יחדיו, מברכים ומדקלמים. הגעגועים לשגרה רבים. מתוך כל שנות עבודתי, אין ספק שזו הייתה קבלת השבת המרגשת ביותר שערכתי. לאורך כל קבלת השבת הייתי עם דמעות בעיניים". גם ההורים שיתפו ואמרו שקבלת השבת הייתה חוויה מהנה, מספקת ומרגשת כאחד.

כולנו מכירים את ההתרגשות שחווים רוב ילדי הגנים לקראת חגיגת יום ההולדת בגן. למותר לציין שההתמודדות עם מציאות, שבה הילד מנוע מלחגוג את יום ההולדת שלו, לא רק עם חבריו אלא גם עם בני משפחתו, קשה במיוחד. בגן קרקל שבחצבה, בניהול הגנן יואל מרקס והגננת המשלימה עדי ניר לוי, לא ויתרו על החוויה בימי הסגר וחגגו ימי הולדת לילדי הגן שנולדו בחודש מרץ

שהתכנים יהיו **כאלה שעוסקים בהם בשגרה** וימשיכו אותה. כדאי לשלב תכנים שהילדים מכירים, למשל לחפש שיר שהם רגילים לשיר בגן ולבחור פעילויות וסיפורים שקשורים בפעילות השוטפת בגן. למעשה, נתייחס למפגש בחדר הווירטואלי כאילו היה מפגש בגן.

★ בתכנון המפגש חשוב לזכור שמדובר בילדי גן, ולכן המפגש המיטבי לא יעלה על 30 דקות.

קבלת הילדים ויצירת אינטראקציה

מומלץ לפתוח את הסביבה כעשר דקות לפני שעת תחילת המפגש, ולקבל את הילדים ואת כל שאר המשתתפים באופן אישי. בבואנו לתכנן מפגש כזה עלינו להתייחס לשתי האוכלוסיות הנוכחות במפגש - **הילדים וההורים**. במהלך המפגש, חשוב מאוד ליצור אינטראקציה אישית עם הילדים. לקבל כל ילד וילדה עם תחילת המפגש, לדרוש בשלומם ולהתייחס אליהם.

חשוב מאוד לזכור, שתגובות הילדים לא תמיד צפויות או מתוכננות. הילדים חווים מצב לא ברור, מלחץ, ולפעמים נחשפים לראשונה לטכנולוגיה של חדר וירטואלי. חלק מהילדים נחשפים לתכנים ותמונות שלא תמיד מתאימים לצפייה בגיל זה, והתוכן יכול לעלות בשידור. חשוב להקשיב לילדים, לשמוע אותם, לקבל את רגשותיהם ולא לבטל אותם. מותר לפחד, מותר לחשוש, אפשר להרגיש לא בנוח. יחד עם זאת, חשוב שהילדים יקבלו מסר של תקווה ושל אופטימיות. הילדים צריכים לקבל מסרים אלה מהגננת, המהווה דמות משמעותית מאוד עבורם.

למרות שהמצב מורכב, נסו לשמור על השגרה. זכרו כי המפגש מיועד לילדים, אל תפתחו ואל תאפשרו להורים שיחות שאינן מיועדות לאוזני הילדים.

ממש כמו בגן, חשוב לא לקחת את הבמה לעצמנו, ולנסות ליצור תקשורת

ישירה עם הילדים. להביט בחלונות הווידאו, לבקש מהילדים להצביע ולאפשר להם לדבר, לשאול שאלות ולהביע רגשות ומחשבות. אם מבחינים בילד שהוא שקט או פחות בולט, כדאי להזמין אותו לדבר ולשתף, כמובן אך ורק אם הוא רוצה, ולהציע אפשרויות נוספות להשתתפות מלבד הערוץ המילולי, כמו מחוות (ג'סטות) הצגת פריטים וכו'.

אם מבחינים בהתנהגות חריגה, חשוב ליצור קשר עם המשפחה באופן פרטי, ובמידת הצורך להפנות את ההורים לגורמים רלוונטיים לקבלת סיוע.

שליטה על מיקרופונים ופתיחת מצלמות וידאו

מפעילי החדר הווירטואלי יכולים לשלוט במיקרופונים, לפתוח ולסגור בכל פעם לילד ספציפי, וכך ניתן לנהל דיון גם עם ילדים צעירים. חשוב לזכור, הילדים לא יכולים לשמור על השקט כמו במפגש בגן. בכניסה למפגש הווירטואלי ייתכן רעש רב, הנשמע ברמקולים של כל המשתתפים. מקור הרעש יכול להיות שיחות של אנשים אחרים הנמצאים ליד המחשב (של אחד או יותר מהילדים המשתתפים במפגש), טלוויזיה או מקור קול אחר, או ילדים רבים המדברים יחדיו. לכן, כמה דקות לאחר תחילת המפגש הווירטואלי, רצוי שהגננת תודיע לכל המשתתפים והמשתתפות במפגש שהיא סוגרת לכולם את המיקרופונים כדי להימנע מרעש לא נעים, ובכל פעם תפתח רק לילד/הורה שאליו היא פונה. על מנת לאפשר לילדים לדבר, ניתן להגדיר יחד עם הילדים את האופן שבו כל אחד ואחת יוכלו להתבטא. למשל, שימוש במחוות מוסכמות כמו הרמת יד, הצבעה או הנהון.

בקשו מראש, בקשו מההורים להפעיל את מצלמות הווידאו ואפשרו אינטראקציה אישית. פתיחת כל מיקרופונים לדקה והנאה מהרעש, גם היא חוויה.

המשתתפים במפגש

נקודה חשובה שיש לזכור היא כי הילדים לא נמצאים בבית לבדם, וגם בני המשפחה האחרים (הורים, אחים וכו') יכולים להיות שותפים למפגש הווירטואלי. על הגננת להתייחס גם למשתתפים אלה. ניתן, ואף רצוי, לאפשר לאחים ולאחיות להצטרף למפגש ולאפשר פעילות של כל המשפחה יחד. במהלך המפגש, הגננת, כאשת חינוך, מהווה מודל להורים כיצד לנהוג, מה להגיד, כיצד להתייחס לילדים. יש לזכור כי גם ההורים נמצאים במצב של לחץ ובלבול. צפייה בגננת המשדרת שליטה וויסות תעזור להם להרגיש רגועים יותר, ועשויה אף להביא להקלה ולתחושה של חלוקה בנטל הכבד. ההורים הצופים מאזינים לדברי הגננת ויכולים לאמץ את דרך הפנייה שלה לילדיהם. לפיכך, חשוב לשדר קבלה ואמפתיה, הקשבה, הכלה ועידון התכנים. ניתן לשלב בפעילות הפעלה של הורה או איש מקצוע, אך יש להיערך לכך מראש. יש ליצור קשר מקדים עם מי שמבקשים לשלב בשידור, לספר להם על מבנה השידור ולתאם ציפיות, על מנת שגם הם יוכלו להתכונן. גם את שאר המשתתפים יש לעדכן ולספר להם את מי הם הולכים לפגוש ולשם מה.

הפעלת הילדים

ילדים פעילים הם המפתח להצלחה, במיוחד כאשר מדובר על ילדים שעקב המצב אינם יכולים לצאת מביתם. בתקופה זו חסרה מאוד הפעילות המוטורית, שכולנו מודעים לחשיבותה הרבה. העשייה הפיזית תורמת להתפתחותם של הילדים, הן מבחינה פיזית והן מבחינה שכלית. לכן, מומלץ להפעיל את הילדים במהלך המפגש ולאפשר להם, לצד פעילות פיזית, ביטוי אישי, יצרנות ויזמות גם מול המסך.

זכויות יוצרים וחסיונות הפרט

מבחינת זכויות יוצרים, מפגש וירטואלי שווה ערך למפגש בגן. כלומר, ממש

הקרנת סרטונים מהגן, מהבית או מאתר גננט:

בעידן הדיגיטלי של היום קיימות סביבות ואפליקציות רבות, אשר לצד צילום דיגיטלי מאפשרות עריכת הסרטון, ובהמשך שיתוף בדרך קלה וידידותית. מחנכים רבים משלבים צפייה בסרטונים בתהליכי למידה גם בשגרה, מכיוון שזו דרך יעילה ומוחשית להעברת מסרים, לקרב את הרחוק ולהמחיש תופעות ותהליכים שלא ניתן לצפות בהם באופן ישיר בגן. הדבר הופך למשמעותי עוד יותר כאשר הילדים לא רק לא יכולים לבקר בגן, אלא גם אינם יכולים לצאת החוצה וסגורים בבתיהם.

ניתן להקרין סרטונים מהגן ולנהל שיח על שימוש יעיל בפינוח הגן, או לערוך פעילות במסגרת 'בואו נכיר גנים אחרים'. אפשר להקרין קטעים מסרטונים מאתר גננט ולנהל עליהם שיח. חשוב לשים לב: כאשר מפעילים מוזיקה או מקרינים סרטון, יש להשיג קצרה של השמע, ועל כן לא כדאי להצטרף לשירה. כאשר פועלים עם מוזיקה יש לפעול קצת יותר לאט, על מנת להיות מתואמים איתה.

מור סבג, מנהלת גן אלון בבאר יעקב ומובילת אשכול, מספרת שעבודה הסרטונים הם כלי עבודה משמעותיים, שבהם היא משתמשת במפגשים בחדר הווירטואלי, כמובן בהתאם למטרת המפגש. לצד הצגת התוכן הנלמד מעודדת מור את ילדי הגן להסריט את עצמם ולשתף את החברים בתוצר במפגש הווירטואלי. לדעתה, הצגת הסרטון מסייעת להתגבר על משוכות הביישנות. כאשר ילד מקבל את הבמה 'בשידור חי' הוא מסוגל לדבר בשטף ולהעביר את המסר בצורה ברורה ותמציתית. לאחר הצפייה בסרטון, ילדי הגן 'מראיינים' את יוצר הסרטון, שמשיב לשאלותיהם. הסרטונים מועלים ללוח Padlet, כך שהילדים יכולים לצפות בהם שוב ושוב. מור מספרת שהילדים שלחו סרטונים ובהם מופע קסמים, ניסויים שונים, מסלולי תנועה בבית, הכנת

הצעות נוספות להפעלת חדרים וירטואליים

השימוש בחדר וירטואלי מאפשר למנהל הסביבה (host) לשתף מסך או תוכן מסוים במחשב. במילים אחרות, מנהל הסביבה, וגם המשתתפים, יכולים להציג מצגות, סרטונים או כל קובץ אחר שנמצא במחשב שלהם.

הכנת מצגת בנושא

הנבחר או סיפור

מצולם: הגננת יכולה

להכין מצגת ולהקרין בעת שיחה על הנושא הנבחר או בעת הקראת סיפור. חשוב ליזכור, שהמצגת מיועדת לילדים ולכן אין להרבות בטקסטים כתובים. גם על השימוש בתמונות להיות מושכל ומתאים לנושא. חשוב שהתמונות ילוו מסר מסוים, מעבר לתפקידן החזותי. עומס תמונות מעמיס על התפיסה החזותית ומטשטש מסרים. דוגמה מצוינת לשימוש במצגת היא הכנת משחקי חידות: הגננת חדה חידות והילדים בוחרים את התמונה של התשובה הנכונה.

שילוב שירי משחק

והפעלה: שירי משחק

הם דרך מצוינת להפעלת הילדים

גם מבעד למסך. ניתן לשחק במשחקי תורות ובשירת מענה: הגננת מתחילה לשיר, וכאשר מגיע תורם של הילדים היא מפעילה את המיקרופונים והילדים מצטרפים. ניתן להשתמש בחוברת על ידי הצוות הפדגוגי של האגף לחינוך הקדם-יסודי ומפורסמת באתר האגף, ובה מרוכזים שירים, שירי משחק ותנועה וסיפורים. חשוב לבחור פעילויות שבהן הילדים לא מתרחקים מהמסך, על מנת שימשיכו להיות קשובים ולשתף פעולה.

חוברת "מתמטיקה זה משחק ילדים" אגף לחינוך קדם יסודי

<https://qrqo.page.link/v6C5e>

כמו בגן, מותר לשיר ולהשמיע כל שיר שרוצים, לספר כל סיפור, ואף לצלם ולהראות את תמונות הספר. יחד עם זאת, חשוב לשמור על זכויות היוצרים וחסינות הפרט ולפעול בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל 'שימוש הגון ביצירות המוגנות בזכות יוצרים'. בשימוש בכל יצירה (ראו הגדרת היצירה בחוזר מנכ"ל), חשוב לציין את שם היצירה ואת שם היוצר. חוזר המנכ"ל מדגיש כי מותר להעלות יצירות לאתר או לרשת, כשהן מוגנות בסיסמה ואינן זמינות לציבור הרחב. הגישה ליצירות מותרת בכל עת ובכל מקום, במסגרת שיעור פרונטלי או בהוראה מרחוק. יחד עם זאת, חל איסור מוחלט להעלות להשת הקלטות שבהן משולבות יצירות אומנות, תמונות וצילומי ספרים. כאשר רוצים להעלות לרשת האינטרנט צילומים של ילדי גן, יש להחתים את ההורים על טופס אישור הורים מיוחד, ולציין בו לאן ברשת בדיוק ברצונכם להעלות את הצילומים. מומלץ לקרוא בהרחבה על [כללים והנחיות לסביבת למידה מרחוק בטוחה לתלמידים](#) במרחב הפדגוגי, בפורטל עובדי הוראה של משרד החינוך.

כיצד נשמור על סביבת למידה בטוחה עבורנו ועבור התלמידים במהלך הלמידה מרחוק? משרד החינוך

<https://qrqo.page.link/v6C5e>

שימוש באפליקציית classroomscreen

אפליקציה זו מאפשרת שימוש באלמנטים, שאותם יכולה הגננת לשלב בעת הפעילות על מנת לשכללה. למשל, שעון עצר שאפשר להפעילו על המסך, קובייה שניתן להטילה ובהתאם למספר המופיע עליה לבצע משימות, רקעים שונים שיכולים לעורר שיח והשתתפות, פרצופונים (אימוג'ים), שאפשר לבחור מביניהם ועוד.

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Classroomscreen
בלוג בכיתה שלי - חופית אליס

<https://qr.go.page.link/hGTF6>

שימוש בכלי הדיגיטלי Classdojo

הכלי Class Dojo מאפשר פתיחת סביבה וירטואלית, שאליה מוסיפה גננת את הילדים, ולאחר מכן יכולה לנהל את הגן הווירטואלי באופן יעיל, מוחשי וחוויתי עבור הילדים. הכלי מאפשר לגננת לבצע מעקב נוכחות, לעודד התנהגות רצויה (כמו צחצוח שיניים או תקשורת עם סבא וסבתא) על ידי סימנים מוסכמים ועוד. הסביבה מאפשרת חלוקת הילדים לקבוצות, יצירת משימות כיתתיות וקבוצתיות ומעקב אחר השתתפותם של ילדי הגן בפעילויות שונות לאורך יום הלימודים מרחוק, כל זאת באמצעות חלוקת נקודות עבור השתתפות בפעילויות או ביצוע משימות בבית. במפגשים הנערכים בכיתה הווירטואלית, הגננת יכולה לבחור לשתף את הסביבה ולהציג בפני הילדים את התקדמותם לאורך תקופה מסוימת. במידת הצורך, ניתן לשתף את הורי הגן באמצעות שליחת הודעות. על הגננת להפעיל שיקול דעת פדגוגי ולהחליט אם ברצונה לשתף את הילדים והוריהם במעקב אחרי ביצוע המשימות. בקטלוג החינוכי

שימוש בסביבות ובכלים דיגיטליים כמסייעות להעברת מפגש בכיתה וירטואלית

יצירת לוחות שיתופיים

לוחות שיתופיים, כמו Padlet או Lino, הם כלים דיגיטליים, המאפשרים לגננת ליצור לוח שיתופי ולבקש מהמשתתפים ליצור ולהוסיף פתקיות. ניתן לבקש מההורים להזין ללוח מבעוד מועד תמונות וסרטוני וידאו, כמו תמונות וסרטוני וידאו, מחדרו של הילד, או מטויל משפחתי, חיות מחמד שמגדלים בבית, תוצרי משחק ויצירה במרחבי חיים בבית ועוד. בזמן השידור ניתן לשתף את הלוח, להציג את הפתקיות, לאפשר לילדים לספר על מה שהוסיפו ללוח ולנהל שיחה בעקבות התוצרים.

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Padlet
הקטלוג החינוכי. משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/SEv87>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Lino
הקטלוג החינוכי. משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/hGTF6>

עוגיות ועוד. באופן זה מעודדת מור ביטוי אישי ויוזמה, והילדים הופכים לפעילים ביצירת התוכן ולא רק צופים סבילים.

שימוש בבובות כפפה/

יד: גננת שמפעילה

בובה יכולה להשתמש

בה על מנת להעלות

תכנים ולהבהיר נקודות

בשיח. לדוגמה, הבובה יכולה לספר

לילדים על חששותיה ולנהל עם הגננת

שיחה על דרכי התמודדות אפשריות.

בדרך זו הגננת מציגה בפני הילדים שיח

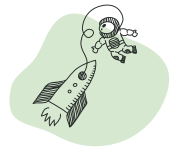
רגשי מקבל, שבו ניתן לשתף ברגשות,

ויש מי שיכול להקשיב ולהכיל. גם

הבובה עצמה יכולה לשוחח עם הילדים.

לעיתים יהיה לילדים קל יותר לשתף את

הבובה.

פעילויות הרפיה והרגעה:

בעת חירום ובמצבי לחץ,

תרגול נשימות, תרגילים

מהנים ודמיון מודרך

יסחו את דעתם של הילדים וסייעו להם

להרפות שרירים ולהירגע.

הצגה ושיתוף של

דברים מהבית: חדרי

וירטואליים יכולים

להוות עבור הילדים

במה מצוינת לשיתוף אביר/משחק/

בובה/ספר/תמונה, שאותם הם רוצים

להציג לכל הילדים. אפשר להיערך לכך

מראש, ובהזמנה לבקש מהילדים להכין

לפני השידור חפץ שהם רוצים להציג,

ואף לעודד אותם לספר עליו בזמן

במפגש הווירטואלי.

של משרד החינוך [ניתן לצפות במדריך המצולם](#) וללמוד על הפעלת הכלי.

שימוש בכלי הדיגיטלי Seesaw class

הכלי Seesaw class מאפשר לגננת ליצור גן וירטואלי משלה, להוסיף ילדים וליצור לכל ילד או קבוצת ילדים סוג של מגירה וירטואלית, שבאמצעותה ניתן לתעד פעילות באמצעות צילום, הקלטת מלל, העלאת קובץ, העלאת קישור לאתר וכדומה. לתיעוד שמעלים ניתן להוסיף סמליל 'לייק' ומשוב. כל החומרים שמועלים גלויים לכל המשתתפים הווירטואליים, אך רק מי שהעלה את התוכן יכול לערוך אותו. הגננת יכולה לאשר או שלא לאשר את החומרים שמועלים על ידי הילדים, ועל ידי כך לשלוט על טיב החומרים שעולים לגן הווירטואלי. הגננת יכולה לאפשר כניסה של חברי צוות נוספים והורה נוסף לצפייה. בקטלוג החינוכי של משרד החינוך [ניתן לצפות במדריך המצולם](#) וללמוד על הפעלת הכלי.

מגבלות, קשיים ודרכי התמודדות

לצד היתרונות בשימוש בכיתות וירטואליות יש גם לא מעט קשיים והגבלות. פתיחת הסביבות והפעלתן תלויה ברמת המוטיבציה של הגננת וביכולתה ללמוד להפעיל את הסביבה, וכן בשיתוף הפעולה של ההורים בהורדת האפליקציות והתחברות לסביבה. במטרה לסייע לגננות הזקוקות לעזרה בהפעלת הסביבות ולעיל את התהליך העמיד משרד החינוך לרשות הגננות, באמצעות מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, מערך רחב של תמיכה והדרכה. [פורטל עובדי הוראה / מרחב פדגוגי](#) מספק לגננות מידע וחומרי הדרכה על הפעלת כיתות וירטואליות ואף אפשרויות לסיוע טלפוני.

גם גננות טכנולוגיות ומלאות מוטיבציה עומדות לעיתים מול אתגרים לא פשוטים. מפגש מוצלח מצריך ניהול של מגוון משימות בו-זמנית: העברת התוכן, ניהול המשתתפים, מעקב אחר תגובות הילדים והוריהם, שיתוף מסכים, הפעלת קובצי שמע ועוד. לכן, בדיוק כמו בגן, אנו ממליצות לנצל את הכיתה הווירטואלית מרובת-המשתתפים למפגשים חברתיים, כגון קבלת שבת, חגיגת יום הולדת או מפגש עם מומחה. במקרים אלה יש להשתיק את המיקרופונים של כל המשתתפים ולהגביל תגובות בצ'ט. מומלץ להימנע מהעברת תוכן לימודי לכלל ילדי הגן, אלא לחלק את הילדים לקבוצות למידה קטנות, הומוגניות או הטרוגניות בהתאם לצרכים הפדגוגיים, ולהעביר מפגשים בקבוצות של עד שמונה משתתפים. לצד למידה איכותית תואמת גיל, למידה בקבוצות קטנות מאפשרת יצירת קשר קרוב ואישי יותר עם הילדים, במיוחד כאשר מדובר על ילדים מאתגרים, אשר מתקשים להמתין לתורם לדבר, ילדים ביישנים או צעירים יותר וכו'.

קושי נוסף הוא זמינותם של מכשירי קצה טכנולוגיים, כמו מחשבים, טבלטים,

טלפונים ניידים חכמים ולעיתים אף החיבור לרשת האינטרנט. בעת חירום או משבר נוצרו מצבים שבהם חלק מבני המשפחה עבדו מהבית וכל המהלך הלימודי עבר ללמידה מרחוק. במצב כזה, הזמינות של מכשירי הקצה מוגבלת, במיוחד עבור ילדים בגיל הגן. במקרים כאלה על הגננת ליצור קשר אישי עם הילדים באמצעים אחרים ולדרוש בשלום.

סיכום

במאמר הנוכחי תיארו את יתרונותיהם של מפגשים עם ילדי הגן בחדרים וירטואליים, המבוססים על ועידות וידאו, למטרת למידה ותקשורת מרחוק, כמו גם את המגבלות והקשיים. מטרתנו העיקרית הייתה לסייע לגננות לנצל באופן יעיל חדרים וירטואליים וכלים טכנולוגיים מגוונים ליצירת קשר עם ילדי הגן ומשפחותיהם בתקופות מיוחדות, שבהן הלימודים לא מתקיימים, כמו מצבי חירום ביטחוניים או הטלת סגר עקב חשש ממגפה. בנוסף, הצגנו מגוון שימושים בסביבה הווירטואלית גם בעת שגרה, לציון מועד או חג, ליצירת קשר עם ילדים שאינם יכולים להגיע לגן וליצירת קשר עם הורי הגן. היבט אחר שהצגנו היה השימוש ברמת מנהלת הגן והצוות החינוכי, כמו יצירת קשר עם עמיתות ועמיתים בארץ ומחוצה לה, לצורך למידה והפריה הדדית, וניהול צוות הגן המורחב מרחוק.

למרות שהמפגש הפיזי, פנים אל פנים, הוא דרך התקשורת העדיפה עם ילדי הגן והוריהם, עלינו להמשיך ולבחון כיצד ניתן להשתמש בטכנולוגיות דיגיטליות באופן מושכל ואיכותי וברוח הפדגוגיה מוטת העתיד, בדרכים שתאפשרנה את קידום מיומנויות המאה ה-21 ותוכלנה לספק הזדמנויות ליצירת קשר איכותי ותומך עם ילדים והורים גם מחוץ לשעות פעילות הגן, הן בשגרה והן בעת חירום. הבה נתרגל בשגרה, על מנת שנהיה מוכנים לחירום.

רשימת ספרות

גולדהירש א', דשבסקי ע' ועזריה ש' (2008). התמודדות עם מצבי לחץ בעיתות חירום בגן הילדים, ערכה לגננת ולצוות הגן. המינהל הפדגוגי, אגף שפ"י, האגף לחינוך קדם-יסודי, משרד החינוך.

ג'ראד מ', סלע ע', תורג'מן מ' ופינקיאל, י' (2017). מתמטיקה זה משחק ילדים, בשיד, במשחק, בסיפור ובתנועה. גף פרסומים, משרד החינוך.

חוזר מנכ"ל משרד החינוך (2018), שימוש הוגן ביצירות מוגנות בזכות היוצרים. מס' 0141-חדש.

משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לחינוך קדם-יסודי (2020). למידה מרוחק בגני הילדים. -אגרת לגננת.

ספקטור-לוי, א' (2012). מחשבות על מחשב בגן. עלון דע-גן, 6, 56-69.

פלוטוב, א' (2013). גן שלנו מתקשב הוא. עלון דע-גן, 7, 58-69.

תורג'מן מ', אלדרוקי פינס, ד' וג'ראד, מ' (2019). הגן העתידי: להיות אני, להשתייך ולגלות עולם. עלון דע-גן, 12, 8-19.

Crain, W. (2000). *Theories of development: Concepts and applications* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

חוברת "אוריינות טכנולוגית דיגיטלית",
משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/hrpaj>

מאמר "הגן העתידי להיות אני, להשתייך, ולגלות עולם", מירב תורג'מן, דיאנה אלדרוקי פינס, מיכל ג'ראד, עלון דע-גן 12, תשע"ט 2019

<https://qr.go.page.link/6FPML>

סרטון "זום זום היפתח"-שימוש בחדר "זום" וירטואלי לשמירה על קשר עם ילדי הגן והוריהם, בזמני חירום ושיגרה * הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/Yr6Ad>

סדרת מפגשים מקוונים "לגעת מבעד ל-מסך" מפגש מקוון בגן בחירום ובשגרה אקדמיה ברשת בגני ילדים, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/Bj39J>

מפגש כיתה וירטואלי כלים לתקשורת עם התלמידים ומדריכים למשתמש פורטל עובדי הוראה / מרחב פדגוגי / משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/1oV9t>

חוברת "מתמטיקה זה משחק ילדים" אגף לחינוך קדם יסודי

<https://qr.go.page.link/v6C5e>

כיצד נשמור על סביבת למידה בטוחה עבורנו ועבור התלמידים במהלך הלמידה מרחוק? משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/v6C5e>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Class dojo הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/Jp6wu>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Seesaw הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/hZxsL>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Padlet הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/SEv87>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Lino הקטלוג החינוכי, משרד החינוך

<https://qr.go.page.link/hGTF6>

מדריך שימוש בכלי דיגיטלי Classroomscreen בלוג בכיתה שלי - חופית אליס

<https://qr.go.page.link/hGTF6>